

Asia: OM 25/41/2015

Konkurssilain tarkistaminen

1. Yleistä

Yleiset huomiot työryhmän mietinnöstä

Mietinnöstä havaitsee, että se on huolella valmisteltu ja siinä on tartuttu tuomioistuinten näkökulmasta tällä hetkellä konkurssimenettelyn keskeisiin ongelmakohtiin. Pyrkimys jouduttaa uudella sääntelyllä konkurssimenettelyä sekä tehostaa määräaikojen noudattamista ja asianmukaisen pesänhoidon valvontaa on erittäin tervetullut. Myös konkurssilakiin suunnitellut säännökset julkisoikeudellisten ympäristövästuiden asemasta konkurssissa ovat tarpeen oikeustilan selkeyttämiseksi. Toisaalta Tuomariliitto katsoo, etteivät ehdotukset jäljempänä tarkemmin esitetyillä perusteilla aivan kaikilta osin ole onnistuneet.

2. Konkurssisaatavien selvittäminen ja menettelyn määräajat

Lausuntonne konkurssisaatavien selvittämistä ja menettelyn määräaikoja koskevista työryhmän ehdotuksista

Mietinnössä on ehdotettu velkaselvittelyn yksinkertaistamista siten, että jatkossa pesäluettelossa olisi riittävää ilmoittaa kaikkien velkojen sijasta vain suurimmat velkojat ja niiden saatavat, merkittävimmät muut sitoumukset sekä arvio velkojen kokonaismäärästä. Menettelyn nopeuttamisen ohella perusteluina mietinnössä on muun muassa esitetty, että pesänhoitaja voisi keskittää työpanoksensa erityisesti velallisselvitykseen liittyvien seikkojen, kuten konkurssin syiden ja velallisen toiminnan, selvittämiseen. Tuomariliitto katsoo esityksen tältä osin perustelluksi. Kun esityksen tavoitteena on konkurssimenettelyn jouduttaminen, kohtuullista on, että pesänhoitaja voi tosiasiallisesti täyttää velvollisuutensa.

Voimassa oleva konkurssilaki (120/2004) on sääntelykokonaisuutena erittäin onnistunut ja selkeä. Lakiteksti nykyisessä muodossaan antaa lainkäyttäjälle pitkälti tarvittavat vastaukset asioiden käsittelyyn. Tämä mahdollistaa tuomioistuimissa varsin suoraviivaisen ja joustavan konkurssiasioiden käsittelyn. Ongelmaksi ovat kuitenkin muodostuneet pitkittyneet konkurssipesät. Pahimmillaan asia saattaa olla vireillä kymmenenkin vuotta ja vielä siten, että tuomioistuin saa asiaa pesänhoitajilta tiedusteltuaan puolivuositain vain muutaman rivin selostuksen pesän tilasta. Tilanne ei ole tältä osin lainkaan toivottava. Vielä epätoivottavampia ovat sellaiset – joskin harvat – tilanteet,

joissa pesänhoitaja ei lainkaan vastaa tuomioistuimen tiedusteluun. Nykysääntely mahdollistaa kyseisenlaisen menettelyn/pesänhoidon.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen esityksessä ei ole hyvästä tarkoituksesta huolimatta onnistuttu luomaan sellaista säädöspohjaa, joka jouduttaisi konkurssimenettelyä erityisesti konkurssipesissä, joissa menettelyn jatkamiselle ei ole pätevää perustetta. Esityksessä pesänhoitajan perusteluvollisuus esimerkiksi konkurssin raukeamishakemuksen tekemättä jättämisestä konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmään tai konkurssiasiamiehen jälkikäteinen valvonta eivät tähän menettelyn nopeuttamista koskevaan työryhmän hyvään tavoitteeseen johda. Kun pesänhoitajalla on ainoastaan perusteluvollisuus siitä, missä ajassa hän minkäkin toimenpiteen tekee, tarkoittaa tämä tavallaan sitä, että hän sanelee itse määräaikansa. Konkurssiasiamiehen jälkikäteinen valvonta puolestaan on nimenomaan jälkikäteistä – se ei jo pitkittänyt konkurssimenettelyä enää tee lyhyemmäksi.

Tuomariliitto katsookin, että merkittävin konkurssimenettelyn jouduttamiseen johtava toimi olisi säätää kiinteitä pesänhoitajaa velvoittavia määräaikoja, joita voitaisiin pidentää tuomioistuimen päätöksellä. Tämä koskee niin pesäluettelon laatimista kuin raukeamishakemuksen tekemistä ja valvontapäivän määräämistä. Kiinteät määräajat parantaisivat myös menettelyn oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta. Niillä olisi lisäksi pesänhoitoa tehostava vaikutus. Pesänhoitajan olisi tosiasiallisesti mietittävä, ovatko esimerkiksi raukeamisen edellytykset arvioitavissa tai pesäluettelo laadittavissa ja onko määräajan pidentämiselle perustetta. Kyseisenlaista menettelyä ei tulisi nähdä liian jäykkänä, sillä erityisestä syystä jo nyt käräjäoikeus myöntää pesäluettelon laatimiselle kohtuullisen lisäajan. Erityisen tärkeää olisi havaita, että kun kyse on prosessista, jossa tuomioistuimelle on annettu merkittävä asema menettelyn eteenpäin viemiseksi, sille olisi annettava myös työkalut tähän. Nykyisin tuomioistuimen on ongittava tietoa pesänhoitajilta vanhojen pesien tilasta ja ajoittain sen on tyytyminen annettuun selvitykseen, sillä nykytilassa tuomioistuimen käytettävissä olevat keinot pesänhoitajan painostamiseksi ovat tähän tarkoitukseen yleensä liian järeitä. Kiinteillä määräajoilla selvitysvastuu pesän tilasta kääntyisi pesänhoitajalle, mitä on pidettävä tarkoituksenmukaisempana. Näihin seikkoihin nähden muun muassa ehdotettu konkurssilain 9 luvun 1 §:n 2 momentti heikentäisi tältä osin oikeustilaa entisestään. Tuomariliitolla ei ole esittää sitä, kuinka pitkiä näiden määräaikojen tulisi olla, kunhan ne ovat kiinteitä.

3. Ympäristövastuut konkurssissa

Lausuntonne ympäristövastuiden asemaa konkurssissa koskevista työryhmän ehdotuksista

Tuomariliitolla on ollut käytössään professori Tuula Linnan 19.4.2018 päivätty tähän asiaan antama lausunto. Toiston välttämiseksi Tuomariliitto viittaa Linnan lausunnossaan esittämiin huomioihin yhtyen niihin kaikilta osin. Lisäksi Tuomariliitto katsoo, että paitsi niille, joille velvollisuuksia asetetaan, myös lainsoveltajalle olisi erityisen tärkeää, että käsitteet kuten (tavanomainen) ”vaara” ja ”vakava vaara” sekä toimimisvelvollisuuden synnyttävät tilanteet ja toimimisvelvolliset olisivat mahdollisimman tarkasti määriteltäviä. Tämä on tärkeää oikeusvarmuuden ja ennustettavuuden vuoksi sekä siksi, ettei syntyisi varsin epätoivottavia tilanteita, joissa kukaan ei ole toimimisvelvollinen (esimerkiksi poistamaan ympäristöstä jätettä).

4. Tiedoksiannot ja konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmä

Lausuntonne työryhmän ehdotuksista, jotka koskevat tiedoksiantoja konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyissä sekä Kosti-asianhallintajärjestelmää

Ottaen huomioon perusteltu tavoite tehostaa konkurssimenettelyä sekä se, että asioita käsitellään yhä enenevässä määrin sähköisesti internetiä hyväksi käyttäen, esitys Kosti-järjestelmän suuremmasta roolista tiedonvälityskanavana on erittäin tervetullut. Varsinkin institutionaalisilta velkojilta voitaisiin edellyttää Kosti-järjestelmän seuraamista. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin huomioida se, miten Kosti-järjestelmä olisi yhteensovittavissa EU:n maksukyvyttömyysasetuksesta (2015/848) johtuvien ulkomaalaisia velkojia koskevien velvoitteiden kanssa. Lisäksi on varmistettava, että satunnaisvelkojien ja muiden velkojien, joille kysymyksessä olevan järjestelmän käyttäminen ei ole tuttua, asema ei heikenny.

5. Julkisselvitys

Lausuntonne julkisselvitystä koskevista työryhmän ehdotuksista

Tuomariliitolla ei ole tältä osin lausuttavaa.

6. Muut työryhmän ehdotukset

Lausuntonne työryhmän muista kuin edellä mainituista ehdotuksista

Tuomariliitto pitää erityisesti velkojan hakemuksen käsittelyä koskevan konkurssilain 7 luvun 8 §:n sekä hakijavakuutta koskevan ulosottokaaren 8 luvun 2 §:n esitettyjä muutoksia onnistuneina. Ensiksi mainitun osalta on todettava, että nykyisin vain harvoissa konkurssihakemuksen vastustamisissa kysymys on aidosta riitaisuudesta. Pikemminkin kysymys on useimmiten lisääjän saamisesta/keinottelusta yrityssaneeraushakemuksen tekemiseksi tai hakijavelkojan saamisen maksamiseksi. Jälkimmäinen uudistus puolestaan yhdenmukaistaa hakijavakuudesta vapauttamista maan eri osissa. Käräjäoikeuksien tietoon on tullut yksittäistapauksia, joissa jollekin ulosottovirastolle on hakijavakuudesta vapauttamiseksi riittänyt konkurssiasiamiehen antama sitoumus, kun taas toisessa virastossa näin ei ole ollut.

LAUSUNNON VALMISTELU

Lausunnon valmistelusta on vastannut käräjätuomari Oskar Kulmala. Lausuntoaasiaa on käsitelty Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa 14.5.2018.

Vanne Kimmo
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry